

Viastrý, cestov

4*13

TOMÁŠ HANÁK
TOUR DE FRANCE
DEN BERNARDA
MARRÁKEŠ

Nová ŠKODA Rapid Spaceback Proč se držet při zemi?

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu Rapid Spaceback: 3,8–5,8 l/100 km, 99–134 g/km
Vyobrazený model je pouze ilustrativní a může obsahovat prvky volitelné výbavy.

Nová ŠKODA Rapid Spaceback Vám umožní vystoupit z řady. Jen se raději připravte na zvýšenou pozornost svého okolí. To bude stejně jako Vy ohromeno dynamickým designem, moderními technologiemi, šetrností k životnímu prostředí i působivou panoramatickou střechou. Díky ní se každá Vaše jízda stane inspirativním prostorovým zážitkem, který Vás posune vždy o kousek výš. Navštivte od října svého autorizovaného prodejce vozů ŠKODA a uvidíte sami.

Rapid Spaceback již od 269 900 Kč se **ŠKODA Finance od ŠkoFINu**, s prodlouženou zárukou na 4 roky/60 000 km a třeba i sadou 4 zimních kompletů zdarma.

Vzorová kalkulace modelu Rapid Spaceback Fresh:

Cena vozu 269 900 Kč, délka financování 60 měsíců, splátka předem 94 465 Kč (35 %), výše úvěru 175 435 Kč, pravidelná měsíční splátka úvěru 2 978 Kč, RPSN 15,9 %, úrok 9,5 %, nerovnoměrná poslední splátka 53 980 Kč, měsíční splátka úvěru vč. pojištění 3 546 Kč, celkové platby úvěru vč. pojištění 266 710 Kč. Pojištění obsahuje havarijní pojištění a povinné ručení (5% spoluúčast, bez zabezpečení) s uznáním bonusu za bezeškolní průběh dosavadních pojištění (48 měsíců).

mujrapid.cz
skoda-auto.cz

Stáhněte si
interaktivní katalog
do svého iPhone
nebo iPadu.

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Tentokrát jsem si s velkou chutí přečetl rozhovor s Tomášem Hanákem popisující jeho cestu k podnikání. Na začátku byl rozsáhlý projekt, jenž měl být podpořený z dotací, které však nedopadly, a on v něm utopil jeden a půl milionu z vlastní kapsy. Stále víc dospívám k názoru, že všechno, co se v životě stane, se stát má. Že to přináší „informace“, které člověk potřebuje, aby se podle toho, co se mu přihodilo, zařídil. A to se stalo i Tomášovi s jeho prvním projektem, který ne jeho vinou zkrachoval. Velmi se mi líbí, že se z neúspěchu poučil, že ho to posílilo a dokázal uvést do života jiný svůj sen. To, že má dnes vlastní hospodu vydrženou za své, je neskonalé cennější, než kdyby zase žádal o dotace, které by jej tak akorát svázaly neskutečnými příkazy, povinnostmi a obrovskou byrokracií a celý projekt výrazně prodražily. A když už jsme u té byrokracie, tak s Tomášem silně rezonuji, když mluví o zbytečných nařízeních, která omezují jeho svobodu.

Svoboda je u nás ještě pořád mladá, má spoustu nedostatků. Dlouhé roky jsme měli právo „držet hubu a krok“ a povinnost chodit do práce, kde lidé dostávali své malé tabulkové mzdy, ať už pracovali, nebo spíš moc ne, ať byli schopní, nebo spíš neschopní, ať měli dobré nápady, nebo neměli žádné. Naštěstí přišel rok 1989 a s ním i vysněná změna. Jenže nabytou svobodu nám teď postupně berou bruselští byrokraté podporovaní českými úředníky. Žárovky žerou moc proudu a příliš hřejí, tak si budeme svítit předraženými výbojkami. Kouření není zdravé, tak se v hospodách nebude kouřit. Osobně mám raději ty, kde se nekouří, protože když v nich posedím, můžu pak přijít domů a nesmrdím kouřem, nemusím si hned mýt vlasy a všechno oblečení házet do pračky. Na druhé straně osobní svoboda (v tomto případě podnikatele, který by měl mít možnost sám se rozhodnout, jestli svůj podnik povede jako nekuřácký, nebo kuřácký) je pro mne důležitější. Mnohem zásadnější, než že díky úřednímu zakazu nebudu smrdět kouřem, ať už si na pivo zajdu kamkoliv. Raději si hospodu vyberu sám. Možná i takovou, v níž se kouřit bude, protože tam třeba je skvělý hostinský jako Tomáš Hanák. I když u něj se vlastně nekouří.

Tomáši, držíme palce, ať Vám to šlape!

Držte se!

vlastní cestou 4¹³

říjen – listopad – prosinec

editor
Boris Dočekal
redakce
Stanislav Bernard
Zdeněk Mikulášek
Markéta Navrátilová
design
Štěpán Malovec
jazyková poradkyně
Věra Bláhová
tisk
Indigoprint, s. r. o.
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Magazín Vlastní cestou vychází čtvrtletně. Chcete-li jej dostávat do poštovní schránky, navštivte www.bernard.cz (hlavní menu > Magazín Vlastní cestou). Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz

Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

ilustrace na obálce > Jiří Sopko (pro knihu Rozmárné léto, Aulos)

obsah

04 – Ještě jsem neřekl poslední slovo rozhovor s Tomášem Hanákem	28 – Musím dělat i kompromisy rozhovor se Zdeňkem Křenkem
10 – Dobrá zpráva povídka Marka Epsteina	32 – Marrákeš – umírněný Orient reportáž z Maroka
14 – Naše úspěchy informace z pivovaru	37 – Milan Lasica fejeton
16 – Cesta do lesa lahůdka ze světa architektury	38 – Zámek v Pacově Vysočina a okolí
20 – Tour de France fotoreportáž	
26 – Den Bernarda informace z pivovaru	

Ještě jsem neřekl poslední slovo

tvrdí herec a hostinský
Tomáš Hanák

Pro mě je důležité, že přijdou lidi a řeknou – no to byl skvělejší nápad, nebo když někdo řekne, že původně se chtěl jen zastavit, ale teď by tady nejradši strávil zbytek života.

▼ **Vaše nádražní restaurace vyvolává vzpomínky na zlaté časy monarchie. Nebylo by vám za císaře líp než za Zemana?**

Myšlenka royalismu i monarchie se mi líbí, jenže u nás je její zavedení bohužel už nereálné. Důvěra ve vysokou instituci je v případě krále i kvůli tradici mnohem větší než v prezidenta. Když připočtu tuzemské předvolební, prachspřestě účelové podkuřování lidovým masám, tak musím říct, že moje důvěra v demokracii maličko klesá, alespoň v posledních letech. Ověřil jsem si to i u téhle stavby. Když jsem nevěděl, jak vyřešit třeba nějaký estetický prvek, zeptal jsem se chlapů – jak byste to udělali vy? A každý měl svůj názor, většinou se lišily od toho mého, a když jsem potom jako investor rozhodl, že to bude takhle, ti, jejichž návrh neprošel, se stali opozicí, trochu zatrpkli a na stavbě nastalo mírné dusno.

Problém demokracie spočívá už v jejím základu. Chcete-li řídit auto, musíte získat řidičský průkaz. Ale volič...? Rozhodují i ti, kteří ničemu nerozumějí, což samozřejmě nahrává populismu.

No a kolik je soudných lidí schopných říct si – tohle já přece nemůžu rozhodovat, když o tom vím houby? My ale jsme známí jako národ chytráků, všechno víme nejlíp.

Jiří Menzel řekl, že jsme národ čeledínů, čímž naznačil na jednu stranu sklon k podřízenosti a na druhou stranu k jisté vyčuranosti – prostě toho sedláka, ty věci nějak ošlít.

Ty chytráky jsem myslel ironicky. Aniž bychom se poměřili se světem, máme jistotu, že my jsme ti nejlepší. Bohužel po uplynulých víc než dvaceti letech si musíme přiznat, že ani nejsme schopní rozumně si zvolit své zástupce. Ale vlastně si to ani neumíme přiznat.

Jedním z důvodů zavedení přímé volby prezidenta bylo tvrzení, že v parlamentu volba probíhá nedůstojně. Ale byla kampaň Miloše Zemana důstojná?

Když už jsme u toho, teď nás to čeká ve zkrácené dvouměsíční lhůtě, to bude vřava a naprosto nepřehledný masakr. Ale já díky tomuhle projektu – což možná není

dobře – jsem ani neměl čas sledovat, co se děje, protože jsem se cele pohroužil do minulosti sálající z každého koutku tohoto magacínu, bývalého skladu, a částečně rezignoval na svoji angažovanost – tím nemyslím zastupitelstvo obce Nižbor, kde řešíme drobné každodenní problémy. Zkrátka nezbyly síly ani čas. Ale na druhou stranu – to, že se mi podařilo zachránit tenhle objekt před zkázou a že lidé budou žít v kontaktu s tím, co nám zbylo po lidech, z jejichž zetlelých těl už stromy zvesela sají životodárné síly, lze snad taky považovat za angažovanost, ne? A možná dokonce smysluplnější.

Ale pokud vím, před prezidentskými volbami jste veřejně vystupoval?

Ano, ale to mi zabralo minimum času. Jen jsem dojel do studia, a jak mi zobák narostl, jsem požádal Miloše Zemana, aby vysvětlil, koho má v kohortě kolem sebe. Předtím jsem se vyjádřil i k panu Fischerovi kvůli jeho narudlé minulosti. A pak jsem se musel nahlas smát, jak to dopadlo. Stal jsem se majitelem a vedoucím restaurace – a prezidentem a ministrem financí se stali lidé, na které jsem zaútočil. Říkal jsem si – to je fakt ideální pozice pro podnikatele...

Já bych to neviděl tak špatně. Možná jste někoho od návštěvy odradil, jiné ale přitáhl. Nedávno jeden hospodský v Krkonoších odmítl nakrmit prezidentskou suitu před vpravdě náročným výstupem na Sněžku. Takový podnik by leckdo navštívil a zvýšil jeho tržby.

No, to je až pohádková ukázka lidového, nenásilného možná ne odporu, ale vyjádření názoru. Máme soukromé vlastnictví, tak je hezké, že – ještě stále! – můžu odmítnout vstup do svého prostoru lidem, kteří mají názory neslučitelné s mými.

Na druhé straně se kvůli demokracii a EU hostinský dostává do situace, že mu někdo přikáže například, že v jeho hospodě se nesmí kouřit. Přijde vám to normální?

Nepřijde. Stejně jako mi nepřijde normální, že tady oficiálně nemůžou pomáhat moje vlastní neploleté děti. Ale já chci, aby moje děti už od raného věku přímě-ře-ně pracovaly a poznaly cenu vlastnoručně vydělaných peněz! Pro mě je to další smutný důkaz toho, že jsme zbavování svých práv a že je pochybováno o naší soudnosti. Přece si snad, sakra, ještě dokážu sám vybrat, jestli půjdu do zahulené knajpy a ohrozím tím

své zdraví, nebo tam prostě nepůjdu. U nás se nekouří, ale samozřejmě i v tomhle cítím omezování osobní svobody a dělání z lidí hlupáky.

Prostor pro to, co si člověk může rozhodnout sám, se neustále zužuje...

Bohužel, krůček za krůčkem se ztrácí i ten nejsvobodnější prostor, tedy Amerika – myslím samosebou Severní. Ale když si tam chce někdo postavit dům na nebezpečném místě, pořád je jen jeho věc, jestli na něj spadne skála, jestli přijdou povodně, nebo hladový grizzly.

Jenže kdybyste si u nás mohl postavit dům na nebezpečném místě a pak přišla katastrofa, Češi budou žádat pomoc od státu, který je přece povinen postarat se o ně.

Ano, pořád jsme jak děti ve škole. Američané – a určitě i mnozí další – jsou prostě dospělí, jsou připraveni a ochotni nést případné důsledky svých rozhodnutí. Což je taky jediné správné. Já si chci svůj život řídit sám a být si za něj i odpovědný. Jako plátce daní žádám stát, aby dal mým dětem základní vzdělání, případně jim ošetřil vyvrknutý kotník – ale po dosažení plnoletosti ať jsou, prosím, svými pány. A paními, samozřejmě.

Jak jste vůbec přišel na myšlenku přebudovat starý dřevěný sklad na restauraci?

Už za bolševika jsem chtěl žít ve vagonu. Měl jsem domluvenou jeho koupi, ale nesehnal jsem kolej, kde by mohl stát. Vymýšlel jsem i jiné projekty – třeba mikrobyteček obtočený kolem sloupu elektrického vedení nebo v korunách stromů, protože jsem prožil dětství na sídlišti. A taky mám rád věci, které poznamenaly čas, jsou pro mě připomínkou, jistě dost idealizovanou, zašlých časů, kdy bych věcem přece jen rozuměl víc než v dnešní době virtuální manipulace s fakty. Pak jsme se ale s manželkou strašně spálili v Berouně, kde jsme v pekárně na tamním ostrově objevili jedinečný industriální sklad z poloviny 19. století. Ve spolupráci s městem jsme vytvořili obrovský projekt, jak objekt prospěšně využít. Stálo nás to snad milion a půl vlastních peněz, jenže pak nastoupil David Rath jako hejtman a změnil dotační podmínky a celý, nesmírně složitý záměr šel k čertu. Žena brečela a už vůbec nechtěla slyšet o nějaké další bláhovosti.

To jste musel hodně pracovat, abyste vydělal ten milion a půl...

Ovšemže, jenže honoráře nás umělců, to dejte prosím do uvozovek, nejsou malé. Takže já – na rozdíl od manželky, která umělkyní není a pro kterou suma, o níž jsme přišli, byla úplně osudová – jsem se z té rathoviny docela rychle oklepal a už za dva měsíce jsem ženě sdělil, že na nádraží v Nižboru je starý dřevěný sklad, který hrozí zřícením, a že bych ho možná koupil. Žena se ponořila v mlčení a odešla na zahradu.

To bylo v roce?

Dva tisíce osm nebo devět. Byl jsem srozuměný s tím, že na to budu sám, protože žena mi – hned po návratu ze zahrady – dala najevo, že už má strach. A oporou mi nebyl ani nikdo z rodiny, vlastně ani z přátel; všichni to považovali za nesmysl. Měl jsem taky strach, strašný, ale sklad jsem koupil. O stavebnictví jsem tehdy věděl kulový, mé představy byly naivní, až verneovské; o to hrůznější byl střet s realitou. Když mi projektanti řekli, co všechno dneska musí taková restaurace obsahovat, jaké normy splňovat! Takže teď je to něco jako starý vůz nabitý technologiemi. Netušil jsem, že tady kvůli normám nemůže být třeba toaleta, kde je asfaltový nátěr a močí se do žlábků...

Nejste vy staromilec?

Těžkej a taky romantik. S mnohým jsem se ale musel smířit a hledat kompromis. Díky Janu Janovskému, což je místní skvělý řemeslník, se nám to podařilo. Ale opakuju, že za naprosté nedůvěry až posměchu okolí

i příbuzných. Ale v tom zoufalství, že to možná opravdu dopadne špatně, což bude voda – co voda, tsunami! – na mlýn všech sýčků, a já budu v naprosté defenzivě; právě v tom člověk někdy dokáže najít víc síly, než kdy tušil. Investice a hodiny práce a starostí byly tak mohutné, že kdyby to bývalo nevyšlo, můj život teď asi pomalu končí, alespoň co se týče elánu, optimismu a vůbec vědomí vlastních schopností.

Restaurace si v devadesátých letech otevřelo víc umělců a leckdy neúspěšně. Neměl jste obavy, že budete sdílet jejich osud?

To mě spíš provokovalo. Přece nemusí být pravidlo, že když jsem veden v kategorii umělec, že nic praktického nedokážu. Navíc já jsem opravdu nechtěl být umělec. Na bolševické poměry jsem dlouho žil velmi divokým životem. Střídal jsem zaměstnání, zodpovědně fluktoval, prožíval nejrůznější tahanice s úřady... Ale najednou se stalo, že jsem se stal mediálně známou osobou, což bylo příjemné, protože jsem vydělával překvapivě hodně peněz. Ale že by v tom byla touha být umělcem, to ne. Ani tady nechci, aby to byla Hanákova umělecká restaurace, chtěl bych se vrátit do normálních kolejí, což bohužel s mým ksichtem úplně nejde.

To mě překvapilo, že nikde nevidím cedulku – Tomáš Hanák, herec a hostinský. Marketingově by to nebyl špatný tah, ne?

TOMÁŠ HANÁK *1957

Vystudoval gymnázium, z Vysoké školy ekonomické ho vyloučili z politických důvodů. Ve známost vstoupil jako herec alternativního divadla Sklep. Hrál v řadě filmů – Kopytem sem, kopytem tam, Cesta z města, Mazaný Filip... V televizi moderuje charitativní pořad Pomozte dětem. Je majitelem půvabné hospody Zastávka v Nižboru nedaleko Berouna.

To jistě ne, ale já bych tady byl za dvouhlavé tele, měl bych na zdech fotografie ze svých filmových rolí. Věřte nebo nevěřte, já už jsem tak omletý životem, včetně negativních věcí, jako že si mě bere do huby bulvár, tak unavený a někdy až nešťastný. Já mám umělce, znovu bych prosil uvozovky, Hanáka už opravdu plné zuby. Na prvním místě pro mě byla záchrana kouzelného objektu, ale zároveň že to bude něco, co bude maličko zvedat ten všeobecný propad pro mě tragické úrovně života. Je hrozné, že devadesát procent hovorů, takzvané komunikace, je o ničem. Často by bylo lepší, kdyby lidé mlčeli, protože jen recyklují někde vyzobané myšlenky. K vážné diskusi, k objevování nových pohledů na věci nedochází; čas by byl, ale není vůle, odvaha, vědomosti. Ale abych se vrátil k vaší otázce – opravdu nehrozí, že by se z toho stala Hanákova hospoda. Pro mě je důležité, že přijdou lidé a řeknou – no to byl skvělejší nápad, nebo když někdo řekne, že původně se chtěl jen zastavit, ale teď by tady nejradši strávil zbytek života, a ještě dodá, že netušil, že je to Hanákovo. Považuju to za důkaz, že jsem udělal nejlepší věc ve svém životě.

Vně vaší nekuřácké restaurace Zastávka jste při cigaretě prohlásil, že se člověk nemá zastavovat, že má přicházet s něčím novým. Čili co nového chystáte?

No, někdy bych rád přišel domů a řekl – drahá, sbal si věci a padáme odtud, někam daleko, na druhý konec světa. Ale to se asi nestane, kořeny jsou příliš komplikované

zapuštěny. Ale tady, na tomhle nádraží, jsem ještě neřekl poslední slovo (usmívá se). Mám v plánu promítání po zavírací hodině, kdy budu dohánět manko, protože jsem za poslední roky neměl čas chodit do kina. A přikoupil jsem pozemek kolem a koupím další sklad podobný tomuhle, který je osm kilometrů odsud a má se likvidovat kvůli modernizaci tratě. Chci ho rozebrat a převézt sem a zachránit a zároveň tím otevřít možnost pro ubytování rodin s dětmi. Jedno bydlíčko už je hotové ve starém vagonu. A v dobytčáku bude muzeum starých hraček a krámů, které sbírám snad už třicet let.

Jak jste se vlastně dostal ven z města?

Na radu doktorů z apolinářské léčebny, kteří říkali – vypadněte z míst, kde jste chlastal, protože to je to volání – tak co, dáš si ještě jedno?, vábení slasti alkoholového zapomnění a samozřejmě kamarádi z mokřých čtvrtí. Tak jsem před sedmnácti lety koupil v Nižboru ruinu domku, v němž jsem chtěl žít sám, bez ženy, jen s dětmi – jenže vyprahlé abstinující srdce si vyhlédlo mou budoucí ženu. A je skvělá – třeba už tím, že umí stárnout. Navíc není z uměleckých sfér, což je neskutečná výhoda, znamenající permanentní přítomnost normálního života.

O alkoholu jsem nechtěl mluvit, nicméně jedna otázka mě napadá – nebyl to risk otevřít si ausgerechnet hospodu?

Óóó – to ano. Ale já si myslím, že kdyby bylo nejhůř a shodou okolností nebo shlukem nešťastných, ba katastrofálních událostí,

které bych neunesl, tak bych se možná přeslib, který jsem dal svému synovi, že do jeho osmnáctých narozenin nebudu pít, šel opít někam jinam. Nehrozí, že bych se opil tady, že bych sám sebe takhle zklamal zrovna ve svém hlavním životním díle. Když sem ale přijdou třeba manželé a on si dá pivo, ona víno a já vidím, jak jsou úsměvy na jejich tvářích stále volnější, jak se osvobozují od všedních starostí... Neříkám, že už se nikdy nenapíju.

Před chvílí jste zmínil vysoké honoráře. Neplatí slogan z reklamní kampaně, že svět se zbláznil, když moderátor, který je takzvaně in, dostane za večer víc peněz než lékař za tři čtyři měsíce?

Honoráře za moderování jsou neuvěřitelné, nemravné, nekřesťanské. To své mámě, která má normální důchod, ani nemůžu říct, jde o mnohonásobky. Pravda, pečlivě odstíněné podle mediální známosti. Měl jsem tady toho geniálního řemeslníka, který vytvářel hod-no-ty tr-va-lé, nezpochybnitelné, a přišlo mi až komické, když jsem říkal – Honzo, já jdu namoderovat peníze na další měsíc, abych ti mohl zaplatit. Další komická situace byla, že abych mohl zaplatit řemeslníky, moderoval jsem zábavně. Klienti mi říkali – pane Hanák, oni se někteří vaši kolegové stydí, považují moderování za něco nedůstojného, ale vy jste to dělal s takovou chutí! Odpovídal jsem – jo, s chutí, dokonce s radostí! Protože jsem celou dobu myslel na to, že za můj nezaslouženě mastný honorář se opraví stavba, která si to zaslouží. —

informační systém

STANDA FRČÍ NA KARATU
A NA ČEM JEDETE VY?

www.KaratSoftware.com

MAREK EPSTEIN

Dobrá zpráva

Nevím, co by se stalo, kdyby mě ten člověk nezachytil. Schody se mi smekly pod nohama, jako by jimi kdosi škodolibě trhl. Ucítila jsem jemný závan laciného parfému. Byla to žena. Vyšší než já, podsaditá, s obličejem rozpukaným vráskami od smíchu.

„Ale, ale! Nepijte ty panáčky hned po ránu, ženský!“

Její hlas zvonil podchodem a já cítila, jak se lidé otáčejí, soustrastně nabírají vzduch do plic a opovržlivě ho vytlačují zpět do světa trosek, jakou je tahle ženská, ožralá už v půl sedmé.

Já.

„Děkuju,“ vydechla jsem tiše a vyprostila paži z jejích prstů. Žena mě ale ještě jednou přitáhla k sobě. Na tváři jsem ucítila směs cigaretového kouře a cibule. Její oči zářily silou tlačící mě zpět dolů k zemi. Pohltily mě. Chtěla jsem utéct, ale ty oči mě ponížily a probily jako Krista golgotskými hřeby. Konečně se její syté rudé rty přitiskly k mému uchu a zašeptaly.

„Vykašli se na to...“

Pak mě sama pustila, otočila se na gumové podrážce polobotek a neslyšně zmizela mezi lidmi.

„Madam...“

Ruka položená na rameno tvrdě semkla prsty a bolest mě přinutila zvednout oči. Nad mým sedadlem stál muž v uniformě a ukazoval nesmílovaně na otevřené dveře.

„Jsme na smyčce...“

Oknem prosakovalo slunce a dopadalo na papírový kapesník, který jsem držela v dlaní. Cítila jsem, jak je

nasáklý a těžký. Studil. Muž se usadil na sedadle pro psodovy a hlučně snídal. Z kabiny unikal jazz přenosného rádia.

Marně jsem se pokoušela vzpomenout, kdy jsem začala plakat. Snad ještě v podchodu. Došla jsem ke koši a zahleděla se na svoji dlaň. Cosi ve mně zmáčklo kapesník a z něj se spustil čůrek rovnou do odpadků. Tolik smutku a všechn můj. Přejela jsem o dvě stanice. Prvně v životě.

„Květo, budete zapisovat, nebo ne?“ odtušil personální a otočil se na mě.

„Promiňte...“

Prsty se poslušně roztančily po klávesnici. Záznam ze schůze byla má jediná skutečná povinnost v pozici vedoucí asistentky generálního ředitele. Místo, na které jsem se vrátila po třech letech mateřské s Aničkou. Pozice, z níž jsem odcházela a na kterou jsem sedm let studovala, byla zrušená. Dočasně. Ber, nebo nech ležet. Beru! Doma se zblázním.

„Stalo se něco?“

Je to už podruhé, co se mě dnes někdo ptá. Je to tak moc vidět? Všechno zlé jsem přece vymačkala do koše tam na konečné.

„Všechno je dobrý, Julo.“

Personální pokýval hlavou a vydal se chodbou ke své kanceláři, aby po zbytek dne psal výpovědi a řešil stížnosti odborářů.

Nejlepší přítel mého muže. Julo a Juraj. Potkali jsme se v Tatrách na skialpinistickém kurzu. Juraj ho vedl a Julo byl figurant. Můj muž na něj nakládal lopaty sněhu a společně jsme se bavili tím, jak se tam dole dusí a lapá po vzduchu, kterého se člověku v lavině nedostává. Někdy mě zaráží, jak jsou někteří lidé určení k tomu,

být figuranty, a jiní, mnohem méně schopní, je zahrabávají do sněhu. Julo je u nás personální ředitel, to znamená, že dělá špinavou práci, i když vzdělání i zkušenost má na generálního. Čas od času ho přeloží do jiné divize, ale brzy se zjistí, že bez něj naše oddělení fibriluje a odumírá. A Julo se vrátí jako poslušný bumerang do některé z nižších pozic, aby znovu oddřel práci, které se každý vyhýbá.

Přesně tak ho využil i můj muž. Vyhrabat, zahrabat. S ním začal podnikat, s ním se vypracoval a pak rozhádal jen proto, aby firma skončila v jeho rukách a Julo ostrouhal. Měla bych mít radost. Sledovala jsem, jak se ten mírně nahrbený čtyřicátník ztrácí na dlouhé tmavé chodbě, a strašně jsem si přála zamilovat se do něj, jako on se kdysi zamiloval do mě. Jenže srdce se figurantům vysmívá. Chce dravce, co dokáže uhybat světem. Chlapa s lopatou pohrbívající ostatní.

Deset let přece není tolik. Můžu začít znovu. Je mi pětatřicet, když si vezmu volnější šaty, nikdo nepozná, že jsem porodila jedno a půl dítěte. Ne. Jenom jedno. Jakoubek nebyl a nebude. Jakoubek se rozhlédl po tomhle světě, usmál se na mě, jen já vím, že se usmál, a pak vydechl dušičku, která nesouhlasila s tím, aby žila s lidmi, jako jsem já a Juraj. Asi věděl víc. Věděl také to, co vím od tohohle rána i já. Bylo to poprvé a naposledy, kdy jsem viděla Juraje brečet. Později mě napadlo, že Jakoubek přišel jenom proto, aby ho rozplakal. Vypadám dobře. Pětatřicet není špatný věk.

Musela jsem si opláchnout obličej. Studená voda mě popálila na tvářích. Pak

se dostavil úlevný pocit, jaký přichází po vlně bolesti. Sleduji v zrcadle svůj odraz a nepoznávám ho. Hubený obličej s brýlemi, krátká ofina a řídnoucí vlasy na mikádo. Od dvanácti let mám nos mírně na pravou stranu. To mi bratr nasadil americkou kravatu, ale spletl si krk s obličejem a rodičům nepřišlo důležité jezdit s trochou krve z nosu k doktorovi. Jurajovi se ta nesouměrnost líbila. Aspoň to říkal. Na uchu se mi cosi červenalo. Když jsem se naklonila blíž, rozpoznala jsem syté rudou rtěnku ženy, která mě zachytila v podchodu. Vykašlat se na všechno...

Oknem nad mým stolem neproniká žádné slunce. Směřuje do jakéhosi světlíku mezi domy. Jen kolem oběda olíznou paprsky parapet a pak nenávratně zmizí. Už jsem se naučila v půl jedenácté postavit za okno pudřenku se zrcátkem a pak sledovat paprsek odražený na můj stůl, jak se pomalu sune po tužkách, sešivačce, pak mě teple píchne do břicha a zvědavě se blíží k mé tváři. Už tři roky za slunečných dnů nechodím na oběd. Čekám na to teplo stoupající vzhůru, které se v okamžiku, kdy mě oslní, spojí s mojí představou štěstí, s Jurajem a Aničkou, s naším domem a mámou. Ten okamžik mě naplňoval víc než svíčková v Eurestu, víc než vánoční oběd v miche-linské restauraci i oběd s generálním.

To slunce je můj pokrm.

Dnes se obloha kabonila. Do světlíku padalo jen tupé šedivé světlo říjnového dne. Ve vzduchu visel déšť.

„Můžu tě pozvat?“

Julo stál za mojí židlí a musel vidět, že obrazovka přede mnou je černá. Od rady jsem ještě nedokázala pustit počítač. Celé dopoledne. Přešlapoval tam zachmuřený a vážný. Myslel na totéž.

„Dopoledne ti pošlu celý protokol...“

Kývl hlavou, a vychlo jakéhosi pivovaru. Třeba mě konečně vyhodí. Snad jsem po tom dokonce i zatoužila. Zamířili jsme k jeho kanceláři, ale pak přivolal výtah a o minutu později jsme služebním vozem spěchali ulicemi. Na sklo tukul jemný déšť. Zastavil v přístavu a kývl k lodi s logem jakéhosi pivovaru.

„Mají dobrý ryby...“

Julo byl člověk, jakého si dokážete jen vysnit. Jako Aladin z láhve, který vám plní přání a neřídí se, že ho mlčky zneužíváte. Přikývla jsem.

Na plátěnou střechu bubnovaly kapky a za zády nám syčel plamen teplometu. Paluba se mírně zhoupla, jak se po hladině za zábradlím prohnal malý člun. Vrchní s tácem se zkušeně zastavil a počkal na další dvě vlny, jež

následně rozkývaly stolky ještě víc. Julo se usmíval. Přesně takové vlny se ve mně od rána roztahují. Od toho malinkatého kamínku, který nikdy neměl spadnout do mého vědomí, se teď šířily obrovské vlny, zvedající mi žaludek.

„Netrpíš, doufám, mořskou nemocí...“

Dala jsem si jen polévku. Julo trval na dalším jídle, ale já se zachovala jako zaměstnanec a poklepala si významně na hodinky.

„Neodvezu tě, dokud se neusměješ.“

Zašklebila jsem se na něj, ale dovnitř mi ten pohyb tváří přinesl klid. Proč bych to neřekla zrovna jemu? Nemám kamarádky a Julo by mě jistě vyslechl. Poradil by mi. Možná by mi nabídl, abych se k němu s Aničkou přestěhovala. Zvykla bych si na něj. Instinktivně si očistil kravatu, na kterou jsem somnambulně zírala.

„Mám tam něco?“

„Co?“

Mávl rukou. Nemohl vědět, že v mé hlavě se odehrává scéna, ve které se směšně dobývá na mé kanape a já cítím všechno jenom ne vzrušení. Vnímám jeho pot, jeho touhu a ulepenou horstkost. Julo je můj dobrý duch, kterého mám moc použít, ale nesmím mu ublížit. Přikývla jsem. Julo to pochopil po svém a kravatu si raději sundal.

„Jsem čuně...“

Pokusila jsem se spolknout pár dalších lžic polévky.

„Promiň, jsem dneska mimo.“

Jeho laskavé oči mě pohladily.

„Všiml jsem si.“

Zadíval se na mě a já cítila všechnu tu lásku, jakou jsem tak moc chtěla cítit z Jurových očí. Věděla jsem, že kdybych se na něj teď zadívala déle, udělal by pro mě cokoli. Měla jsem tu moc osvobodit ho z jeho prokletí láhve. Možná by pro mě Juro i zabil. Zírala jsem urputně do mastné vody a mechanicky drtila brambory v puse. Ještě chvilku se naklání směrem ke mně. Pak se opřel pohodlně do ratanového opěradla a vydechl dlouze a bolestně jako proutí pod ním.

„Kafe?“

„Promiň...“

Usmál se a zalezl zpět do láhve, odkud bude poslušně dál sloužit svým šéfům. Nedokázala jsem mu to říct. Na zpáteční cestě jsme už nepromluvíli, Julo mi pustil milovaného Verdiho a já zavřela oči. Musela jsem usnout, protože když jsem se podívala z okna, stáli jsme už v podzemní garáži. Motor byl vypnutý a Julo pracoval s laptopem na klíně.

„Dobrý ráno...“

„Proč jsi mě nezbudil?“

„V Japonsku zjistili, že hodinka spánku po obědě zvyšuje odpolední produktivitu. A já jsem personální...“

„Hodina?“

S hrůzou jsem zjistila, že Julo se mnou seděl hodinu v garážích a neměl sílu mě probudit a vyhodit.

„Měl jsi mě vykopnout.“

Vylítlo to ze mě tvrdě a nevděčně, protože jinak bych se tu rozplakala. Spěchala jsem ke schodům a nedala Julovi šanci, aby mě dohnal.

„Říkala jsi v pět!!“

Máma se rozzlobila.

„Vzala jsem si na odpoledne volno.“

„To už mi ani nevěříš, že zvládnou upéct dort!“

„Dort?“

Úplně jsem zapoměla, že Juraj slaví zítra narozeniny. Mávla jsem rukou.

„Hrozně mě bolí hlava. Půjdu se projít...“

„Anička ještě spí.“

„Nech ji spát. Za hodinu jsem zpátky.“

„Děje se něco?“

Děje. Děje se všechno! Všechno špatně. Po deseti letech manželství se objeví propast, přes kterou nevede most. Člověk se může jen vrátit a žít v teritoriu, které v minulosti vyznačoval, ale už nikdy se nepohne dopředu. To jsem chtěla matce říct, ale místo toho jsem se vyplížila do zahrádky a pak pěšinou k lesoparku, kam se jindy bojím chodit, protože tam před třemi lety našli mrtvolu bez rukou a nohou.

Máma. Moje ucho, které si v době puberty vyslechlo tolik urážek, moje máma, která tady pořád je a nabízí se, už není pro moje trápení dost dobrá. Člověk je odsouzený být stále sám. I když vás obklopí dav, budou vás ráchat v sudech plných člověčiný nebo vás posadí doprostřed burácejícího stadionu, budete tam sami. Jediní, koho ve skutečnosti zajímáte a kdo zajímá vás.

Na tátu si moc nepamatuju. Odjel do ciziny, když mi bylo pět, a už se nevrátil. Ještě nějaký čas mámě nabízel, aby vycestovala přes Červený kříž, ale ta to nedokázala. Neměla jako on zavřít kufr, říct tady všemu sbohem a nikdy se už neukázat. Dokonce ani po převratu, když se ze závor staly atrakce, se už za svými rodiči nepodíval.

S mámou jsme jezdily za lhoteckou babi a dědou každé prázdniny na čtrnáct dnů. Dřív jsem tátu nenáviděla. Pak jsem mu odpustila. Dneska, v tom lese plném přízraků bez končetin, jsem ho konečně pochopila. Co všechno jsem o mámě nevěděla a nevím. Co vědět nechci.

Zastavila jsem se u tůňky s temnou vodou. Tady, dva metry pode mnou, ležela prý týden. Ve výši mých očí se černala dutina zavrtaná do usychající vrby. V hlavě mi probleskl šílený nápad vyzvonit to všechno do té díry. Postěžovat si jak král Lávro. Vyblít tam ten zkažený okamžik, který jsem ráno neprozřetelně spolkla. Udělala jsem krok ke kmeni a ucítila, jak se mi voda nahnala do nízkých páskových bot a podpatek uvízl v blátě. Místo úst jsem ale přiložila k dutině ucho s obtisky červené rtěnky. Nevím, co mě to napadlo. Z dutiny se neslo jemné škrábání a pravidelná práce jakéhosi hmyzu. Pak jsem se otočila ke stromu čelem a přitiskla rty k otvoru. Na okamžik jsem ucítila, jak na mě z prohnílych koutků kotliny vydechl stejně teplý a známý dech.

„Je mi to líto...“

Zašeptala jsem a nevěděla, jestli to říkám sobě, Jurajovi, Aničce, anebo snad Julovi stojícímu v mé představě s trenkami u kolen. Možná to patřilo té paní, co tady přišla o údy i o život.

„Jé. Co to máš?“

„Do vázy...“

Mávla jsem na Aničku pugétkem vrbových proutků.

„Ale ne, co to máš kolem pusy!“

Mamka mi přistrčila zrcadlo a já jsem zahlédla, jak se mi kolem úst táhne hnědé kolo špíny od polibku se starou vrbou.

„Maminka se asi líbala s hejkalem...“

Anička vyprskla a začala si tu nemsmyslnou větu omílat stále dokola.

„S hejkalem, s hejkalem, líbala...“

„Díky, mami.“

Máma mi podala ubrousek a vzdychla.

„Kde je moje usměvavá holčička?“

Zvedla jsem ramena a pak jsem se otočila ke krásnému patrovému dortu, který voněl na kuchyňské lince. Mamka vzala zdobičku a začala po obvodu sázet marcipánové kudrlinky.

„Ani si ho ten prevít nezaslouží.“

Ta chvilka dobré nálady byla v jediném okamžiku pryč.

Anička se vřítla do domu a slyšela jsem, jak volá tátů. Vztah otců s dcerami podělal už Lot. Je v něm vždycky něco nemocného, perverzního. Žárlila jsem, když si večer otevřeli pytlík křupek a u televize si je navzájem strkali do pusy a hrozně se u toho smáli. Já seděla stranou, tvářila se lhostejně a zdravě, ale vždycky jsem chtěla sedět na Aniččině místě a nechat si strkat křupky do krku jako husa. Budu jí to muset vysvětlit. Já. Nikdo to za mě neudělá. Moje malá Aničko, tvůj milovanej tatínek nás zradil.

Seděli spolu v pokoji pod žebřinami. Juraj si rovnal záda na nafukovacím balonu a Anička ho mučila prsty v nose.

„Jedeš, potvoro!“

„Ani, to se nedělá.“

„Co kdybychom si zašli na pizzu?“

Anička souhlasně vykřikla a profesionálně klekla na kolena. Po kolenu se dobelhala až ke mně a líbala se jako pes.

„Mami, mami, mami, mami...“

„Tak jděte sami, je mi zle.“

Anička znovu vykřikla nadšením. Nejlepší, co se mohlo stát. Juraj si natáhl bundu a zastavil se ve dveřích.

„Nemáš teplotu?“

Zavrtěla jsem hlavou.

„Můžu ti přinést margaritu, tu máš ráda...“

Nemělo smysl připomínat mu, že ráda mám tu se žampiony. Zavrtěla jsem raději hlavou.

„Díky, natáhnu se...“

Odešli a ve mně se cosi napnulo k prasknutí. Věděla jsem, že jeho telefon zůstal položený pod televizí. Ležel tam, jako by v sobě ani neskrýval roznětku k bombě, která nejspíš rozmetá mé manželství. Ale já věděla, že tam je a že hoří. Jako ohaň jsem se v půlkruzích přibližovala k přístroji, který mi ráno vyjevil kus té strašné pravdy. S odhodláním sebevraha jsem nakonec klekla vedle stolku a nalistovala na displeji seznam zpráv. Otevřela jsem tu, která začínala: Můj miláčku... Zнала jsem ještě další dvě věty, které jsem stihla přečíst, dokud se Juraj holil. Každé ráno se probouzím a myslím na tebe. Na nás. Vzpomínám, jak ses mě dotýkal a vzrušoval mě... Prst se mi tak rozechvěl, že jsem nedokázala zprávu posunovat dál. Telefon mi vyklouzl a svezl se na zem. V té chvíli zarachotil zámeč a Anička vběhla do pokoje. Za ní se objevil překvapený Juraj a zahlédl, jak klečím u stolku pod televizí.

„Květo?“

„Jo? Já...“

Zadívala jsem se na něj, jestli mu nedojde, co jsem četla. Jestli si nespojí můj třas a popelavou barvu s tím, co má v telefonu. Ale Juraj jen přešel k televizi a strčil si telefon do kapsy.

„Mají zavřeno, udělám špagety.“

Bylo toho už příliš. V koupelně jsem pustila sprchu a zakousla se do žínky. Zuby ji toužily překousnout. Z očí mi tekly slzy a já se dusila jako pes, kterému zakázali štěkat. Teprve rány na dveře zastavily tu horkou lávu a vrátily mé myšlenky do rozpařené koupelny.

„Mamí, už je osm!“

„Už jdu!“

Do postele jsem dopadla naprosto vyčerpaná. Cítila jsem, že míra se naplnila, že musí přijít mdloba, která mě vysvobodí a nechá mě probudit se v jiném životě nebo čase. Místo toho přišel Juraj. Oholený a převlečený. Voněl. Položil se do postele a zvednul ruce. Protahoval si prsty a vytahoval články, které bolestivě praskaly.

„Prosím...“

Vtom mu kníkl telefon. Bylo to, jako by mi někdo zasadil ránu do slabiny. Juraj se nepohnul, už si četl cosi v novinách. Ještě pár vteřin jsem to vydržela, než se ze mě vydral hysterický výkřik.

„Tak si to kurva přečti!“

Vytřeštil na mě oči a pomalu sáhl pro telefon. Poslušně si zprávu přečetl. V mém obličejí se zatím uhnízdil šílený výraz, který mi dával právo Juraje zabít, oddělit mu končetiny a zbytek toho navoněného těla hodit s metrákem cementu hezky pod dutou vrbu.

Juraj si přečetl, co musel, a pak se usmál. Chtěl to asi rychle zahrát do autu.

„Výpis z účtu.“

Zadýchaně jsem na něj civěla a nevěřila, že dokáže tak dokonale lhát. V jeho očích se cosi zlomilo. Znejistělo. Znovu se sklonil k telefonu. Teď se bude vytáčet. Muselo mu dojít, že to vím. Odkáslal si: „Tohle by sis měla poslechnout. Můj miláčku...“

Zastavil se mi dech – je to tady.

...každé ráno se probouzím a myslím na tebe. Na nás. Vzpomínám, jak ses mě dotýkal a vzrušoval mě... Prála bych si mít tě jen pro sebe.“

Oči se mi zalévaly slzami. Už jsem nevěděla, jestli jsem neusnula a nevrací se mi přišerná noční můra.

...dát ti všechno, co ti jen můžu dát. Já. Tvoje kreditní půjčka. To mi poslali včera z banky, co máme hypotéku. Chápeš, to?“

Slzy mi tekly po tvářích a nedokázaly se zastavit. Struna, která se ve mně cítila a srolovala se hluboko za kobyčku.

„Ty nás tak polaskají, zloději. Co je?“

Juraj si konečně všiml mé brunátné mokré tváře. Z úst mi utekl vzdech, který mohl být snadno smíchem, kdybych s ním nevyprskla i vějíř slz. Být tu víc světla, mohla být parádní duha, proletělo mi hlavou. Natáhla jsem ruku a on do ní ochotně položil telefon. Do očí mi svítala ta imbecilní pointa dnešního dne. Juraj raději zhasl a otočil se na svoji půlku.

„Dobrou, láska...“

Prsty jsem se dotkla jeho zad a cítila teplo a jistotu. Je tady.

Já jsem tady. Anička spí za zdí a všechno má ještě řád a smysl.

„Zítřka večer jdu na squash... Nevadí?“

Už jsem nenašla odpověď. Co na tom, že máma bude celou noc zdobit dort.

Víčka udělala tečku za tím příšerným dobrodružstvím. Když jsem se v šeru rozkoukala, ležela jsem na širokém koženém otmomanu. Bylo mi teplo a dobře. Tam ve stínu někdo stál a šerem svítily dvě řady zubů. Usmíval se. Udělal krok ze tmy a já poznala Jula. Naklonil se ke mně a políbil mě na krk, jak to mám ráda. Chtěla jsem ho odstrčit, ale dám mu aspoň pár vteřin naděje. Prsty jsem mu projela řídnoucí vlasy. Překvapilo mě to. Voněl mi...

(konec)

.....
Marek Epstein (1975)
Vystudoval scenáristiku a dramaturgii na pražské FAMU. V roce 2007 vydal novelu *Ohybač křížů*. Je autorem scénářů například k filmům Václav, Signál a kritikou oceňovaného snímku *Ve stínu*, který získal devět Českých lvů.

z pivovaru

Svatováclavské slavnosti českého piva přinesly Rodinnému pivovaru Bernard dvě významná ocenění. Úspěch zaznamenala piva Bernard v degustační soutěži České pivo, kde získala Humpolecká jedenáctka první místo v kategorii ležáků. Třetí místo mezi nealkoholickými pivy získal Bernard s čistou hlavou Jantar.

V polovině září byla zahájena ve sladovně Bernard v Rajhradě letošní kampaň výroby tradičního sladu klíčením na humnech. Předpokládaná produkce sladu je 6–6,5 tis. tun. Sladovna Bernard je jednou z největších humnových sladoven ve střední Evropě.

Rodinný pivovar přichází s novinkou – Bernard švestkový 2,1 % alk. je nízkoalkoholický míchaný nápoj z piva se sladidlem stévíí a švestkovou šťávou, jehož základem je polotmavý ležák. Nápoj je bez konzervantů a je pro něj charakteristický zákal a sedlinka.

Bernardova černá lavina přináší potěšení a nevšední zážitek pro všechny Vaše smysly. Charakterizuje ji lavinový efekt – pozvolné víření husté smetanové pěny, ke kterému dochází po natočení piva do sklenice. Lavina v sobě snoubí neodolatelný vzhled s vytříbenou chutí tmavého jemně nahořklého piva, ve kterém lze najít čokoládové tóny pocházející z karamelových sladů. Bernardova černá lavina je výjimečné pivo s jedinečnou chutí pro opravdové znalce a pro ženy, které mají svůj styl.

V červenci jsme dosáhli absolutně nejvyššího měsíčního výstavu a vůbec poprvé jsme překročili měsíční hranici 28 tis. hl piva. Vystavili jsme 28 589 hl a dosavadní rekordní výstav z června 2011 ve výši 23 779 hl jsme překonali o 20 %. Také srpnový výstav byl rekordní – 25 467 hl a v historických tabulkách by skončil na druhém místě.

Rozhodli jsme se ocenit příkladný čin fair play hokejisty Tomáše Slováka v závěrečném finálovém utkání extraligy a věnovali mu pivo na rok zdarma. Darovací certifikát převzal při 20. ročníku fotbalového turnaje Bernard cup ve Speřicích.

20 x 0,5 l

PODZIMEK & SYNOVÉ

NEJSTARŠÍ STAVEBNÍ FIRMA V ČECHÁCH

Za. 1896

PODZIMEK

117

PRESTIŽNÍ ZAKÁZKY
OCENĚNÉ TITULEM
“STAVBA ROKU”

REKONSTRUKCE ŠIŠKOVA MLÝNA,
VANOV U TELČE

NOVOSTAVBA DOMU S PEČOVATELSKOU
SLUŽBOU, PRAHA 6

REKONSTRUKCE ŽIŽKOVÝCH KASÁREN
NA SÍDLU KRAJE VYSOČINA, JIHLAVA

REKONSTRUKCE USEDLOSTI LADRONKA,
PRAHA 6

REKREACNÍ A SPORTOVNÍ KOMPLEX
PARK HOLIDAY, BENICE U PRAHY

REKONSTRUKCE MALOSTRANSKÉ BESEDY,
PRAHA 1

NOVOSTAVBA - FABRIKA HOTEL,
HUMPOLEC VLASTNÍ CESTOU 15

Cesta

do

lesa

Když se člověk dneska vypraví do lesa, může zažít nejedno překvapení. Třeba v podobě luxusního stromového hotelu. V lese už totiž nerostou jen houby, ale i originální architektura. Bohužel zatím jen ve Švédsku. Jako děti jsme lezly na stromy a budovaly si ve větvích chatrče, paluby pirátských plachetnic nebo kabiny kosmických lodí. V korunách stromů jsme hledaly útočiště, chráněné před rodiči a učiteli, klid z dosahu domácích úkolů, umývání nádobí a příliš velkých očekávání našeho okolí. V dětství pro nás byl strom přirozenou součástí našeho světa, přírodu jsme vnímali zblízka. Tuhle schopnost většina z nás časem ztratila a náhražky nefungují. Ledaže... Manželé Britta a Kent Lindvallovi přišli s originálním konceptem stromového hotelu. V lese asi padesát kilometrů od města Luella dosud vzniklo pět originálních stromových apartmánů, nebo spíše samostatně stojících/visících hotelových pokojů navržených předními skandinávskými architekty. V budoucnu se počítá s výstavbou celkem čtyřiceti podobných „pokojků“ podle originálních návrhů.

Birds Nest

Inredningsgruppen
Bertil Harström
pro 4 osoby

The Blue Cone

SandellSandberg
pro 4 osoby

Majitele k myšlence stromového hotelu inspiroval kultovní film švédského režiséra Jonase Selberga Augustsénse Milovník stromů. Příběh vypráví o trojici mužů z města, kteří se rozhodnou hledat v přírodě své kořeny, a podaří se jim to až společným postavením domu v koruně stromu. Tento křehký meditativní film vypráví o vztahu k přírodě a psychologickém, kulturním i historickém významu stromů pro člověka a jeho život. Nalezení vnitřního klidu a rovnováhy v pokojích zavěšených v korunách jedlí a borovic nabízí svým hostům právě jedinečný Tree Hotel. Prostor k relaxaci si člověk může vybrat podle svého vkusu. Každý stromový pokoj má jiný vzhled, o němž vypovídá jeho název – UFO, Zrcadlová kostka, Kabina, Ptačí hnízdo nebo Modrý hranol. Jednotlivé pokoje poskytují komfortní ubytování pro dvě až pro čtyři osoby. Od března letošního roku lze ve stromovém hotelu pořádat i teambuildingy nebo skupinové zájezdy.

The Mirrorcube

Bolle Tham & Martin Videgård
pro 2 osoby

Manželé otevřeli nový stromový konferenční pokoj až pro dvanáct lidí nazvaný Pětilístek, který navrhlo studio Rintala Eggertsson Architects. Cesta člověka zpátky do lesa není povrchní a agresivní, jak by se mohlo na první pohled zdát. Všechny lesní stavby byly navrženy s ohledem na životní prostředí. Jejich výstavba ani provoz nezatěžují okolní přírodu. Hosté hotelu jsou zároveň hosty přírody a podle toho se také chovají. Jako na návštěvě u dobrého přítele. Bez ostychu, ale s respektem.

The Tree Sauna

Inredningsgruppen Bertil Harström
pro 12 osob

The Cabin

Mårten & Gustav Cyrén
pro 2 osoby

The UFO

Inredningsgruppen Bertil Harström
pro 4 osoby

foto © Peter Lundström WDO
Fredrik Broman Human Spectra
www.treehotel.se

Vlastní cestou
s novou aplikací
Allianz

Jak ze svého chytrého mobilu
udělat ještě něco chytřejšího?
Nová aplikace Na cesty s Kolbabou

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

S vámi od A do Z

Jiří Kolbaba, cestovatel, klient Allianz

RS DU TAFAN

Tour de France

nej:
důležitější
sledovanější
větší

Cadel Evans

bývalý mountainbikový závodník a vítěz Tour de France z roku 2011 při individuální časovce

Den volna
už jste někdy viděli, aby si tímto způsobem někdo umýval tetu?
Jsou věci, které se dějí jen na Tour...

Mont Ventoux

1912 m vysoká hora v jihovýchodní části Provensálských Alp, v jejímž stoupaní zemřel 13. 7. 1967 Tom Simpson

Start časovka jednotlivců

100 Tour de France

Poprvé se jela v roce 1903. Její každoroční opakování dokázala na pár let přerušit jen první a druhá světová válka. Letos slavila sté výročí – poprvé ve své historii startovala na Korsice a jako v mnoha letech předešlých končila na Champs-Élysées v Paříži. Letošní Tour de France se příliš nelišila od těch předchozích. Měla 21 etap a cyklisté ujeli 3,471 km průměrnou rychlostí 40,5 km/h. Byla ale stejně, jako každým rokem, neuvěřitelným zážitkem. Jediným novým momentem byla „100“, která se objevovala na každém rohu, ale to se není čemu divit. Soukromý podnik, který si vydobyl pozici největšího každoročně se opakujícího sportovního klání na planetě, si bezesporu tuto pozornost zaslouží... A jako vždy platilo a bude platit, že Tour de France, její výjimečnost a její neopakovatelnou atmosféru vytváří lidé, kteří závod sledují z bezprostřední blízkosti. A letos „Stará dáma“ a s ní celá Francie slavila významné kulatiny.

Vítězný oblouk letos nezvykle v zapadajícím slunci – peloton přijel z Versailles o několik hodin později, než tomu bylo při závěrečných etapách v minulých letech

DEN BERNARDA 20. SRPNA

SLAVUJ KUTEC SVÁTEK PIVKA

Děkujeme všem fandům a příznivcům naší značky, kteří s námi založili novou tradici a 20. 8. společně oslavili Den Bernarda. Mnozí z vás tento svátek zdokumentovali a zaslali své fotografie, jejichž průřez Vám přinášíme. Můžete se již těšit na další ročník, který pro Vás již nyní připravujeme.

Musím dělat i kompromisy

Zdeněk Křenek | majitel nakladatelství Aulos

Bibliofilie jsou hodně drahé, ale jde o ruční práci, ilustrace – originální grafiky jsou signovány, výtisky číslovány a tituly mají malý náklad, takže vlastně tak drahé zase nejsou.

► **Jak se dneska žije nakladateli, který nevydává komerční literaturu, ale drahé bibliofilie, navíc ve velmi malých nákladech?**

Žije se těžce, ale dělám práci, kterou mám rád, takže si nemůžu stěžovat. Samozřejmě, že bych byl rád, kdyby to šlo snadněji, ale tak to je a já jsem spokojený.

A ekonomicky?

Tuhle práci už dělám dvacet let a z ekonomického hlediska pro mě minulý rok byl vůbec nejhorší. A letos to zatím není lepší. Dřív to bylo tak, že prodeje nešly ani nahoru, ani dolů. Mám určité publikum, zákazníky, převážně sběratele, na které se relativně můžu spolehnout. Dá se předvídat, že knihy s originálními ilustracemi například Stanislava Kolíbala nebo Milana Grygara se budou dobře prodávat. Ale jak jsem řekl, pokles pocituju.

Přibývají vám i noví zájemci?

Přibývají, ale není jich moc. Tuhle práci jsem dělal už před listopadovou revolucí v Lyře Pragensis, tehdy se bibliofilie vydávaly v nákladu dvě stě kusů a většinou se prodaly velmi rychle. Teď dělám podstatně nižší náklady, většinou padesát až sedmdesát výtisků, a některé tituly prodávám i deset let.

V Česku začíná narůstat počet lidí, kteří mají peníze a kupují umělecká díla, ať už pro radost, nebo jako investici. Jsou pro ně zajímavé i kvalitní bibliofilie renomovaných výtvarníků?

Částečně ano, ale bohatí zákazníci většinou kupují umění jako investici, pro ně jsou zajímavé originály Špály, Filly, Zrzavého... Bibliofilie je relativně příliš malá investice. Moji zákazníci většinou pocházejí

ze středních vrstev a na naši knížku musejí někdy dlouho šetřit. Sběratelství je pro ně vášeň, ne investice. Bývají to lidé, kteří většinou nepracují na nějakých lukrativních pozicích.

No právě, ceny vašich knížek bývají čtyřmístné i pětimístné...

Na první pohled jsou pochopitelně drahé, ale jde o ruční práci, grafiky jsou signovány, výtisky očíslovány, takže knihy vlastně tak drahé zase nejsou. A ti, kteří peníze mají, se často ani nechtějí obklopit uměním. Chybí mi tady jistá kultivovanost. Proč před rokem 1989 si lidi bibliofilie kupovali, a přitom ve srovnání s tehdejšími platy určité levné nebyly. Ale na druhé straně, co se tenkrát u nás dalo koupit? Spousta věcí vůbec nebyla, nemohlo se cestovat. Dneska existuje množství jiných lákadel. Převládá materie, takže se lidé těžko přesvědčují, aby si koupili zrovna knížku.

Jak jste pocítil krizi, která začala už před několika lety?

Vlastně jsem ji naplno pocítil až teď, až ten minulý rok. Do té doby jsem byl v plusu, ne nějak mimořádně, ale uživilo mě to. V jiném povolání bych se uživil líp, to je zase daň za to, že chci dělat, co mě baví.

Nikdy vás nenapadlo vydat něco komerčnějšího, co by vydělovalo větší peníze, a vy byste pak mohl vydávat víc knížek, které byste vydávat chtěl, i když byste na nich třeba i prodělal?

Samozřejmě, že mě to napadlo, protože některé věci – třeba od mladých výtvarníků – vydat nemůžu. Takže pořád je to o těch známých jménech. Já si teď musím dávat obzvlášť velký pozor, jaký titul vy-

dám, když jsem minulý rok prodal málo. Třeba letos vydáváme Rozmarné léto s grafikami Jiřího Sopka a doufám, že tahle knížka se prodá. Nechci ovšem vydávat věci, za které bych se styděl, aby tam za každou cenu byly třeba akty. Ale kompromisy dělat musím. Ze začátku jsem o tom moc nepřemýšlel, vydával jsem jen knihy, které jsem opravdu chtěl, teď už přemýšlím víc – co je to za text, jak moc je výtvarník mezi sběrateli oblíbený...

Stává se, že některý z výtvarníků tolik stojí o vydání bibliofilie se svými grafikami, že se třeba vzdá honoráře? Nebo je dokonce ochotný podílet se na nákladech?

Že by se vysloveně podílel, to ne. Ale řekne si třeba o nízký honorář nebo nechce žádný. Ale to souvisí právě s tím, že nevydávám komerční věci, jinak by autoři určitě chtěli vyšší honoráře, takhle vědí, co si můžu dovolit a co ne. Vědí, jakou částku musím do výroby knihy investovat, a přijdou za mnou třeba za pět let a ještě tady nějaké výtisky vidí.

Ta částka bude určitě ve statisících...

Nechtěl jsem to tak říct, ale je.

Řekl jste, že potřebujete známá jména, aby si lidé knížku koupili. Když pomínu ekonomickou stránku věci, podle čeho si výtvarníky vybíráte? A samozřejmě i texty.

Jistěže mi jde taky o to, aby knížka byla ke čtení, a nejen, aby ji člověk prolistoval, prohlédl si ilustrace a zase ji zavřel. Vybírám tituly dvojnásobem. Buď mám text, který chci vydat, a pak přemýšlím, kdo by ho mohl ilustrovat. Anebo když vysloveně chci nějakého výtvarníka, jdu za ním a zeptám se,

co by chtěl ilustrovat. Já vydávám jen dvě až tři knížky do roka a mám ediční plán toho, co chci vydat. Zajímavých výtvarníků je hodně, teď jde jen o to, mít peníze.

Jakým způsobem dostáváte své bibliofilie mezi lidí? Prostřednictvím nějaké distribuce?

Zpočátku jsem to dělal tak, že mé knížky měla některá knihkupectví v komisním prodeji. Výsledky ale byly žalostné. Někteří prodavači ani nevěděli, co je to za knížku, poškodili ji nebo ji vůbec neměli vystavenou. Takže dneska je v podstatě prodávám sám (pozn. red.: v obchůdku v pražské Michalské ulici). A taky mám své webové stránky.

Jak velkou máte v branži konkurenci?

Velmi malou, prakticky jsem teď asi jediný, kdo se soustavně bibliofilii věnuje. Je těžké takovou knihu vyrobit a ještě těžší ji prodat. Jsou ale lidé, kteří sem tam nějakou bibliofilii vydají.

V antikvariátech se často prodávají staré mapy vystřižené z knih... Je to podobné i s grafikami z vašich knížek?

Bohužel je to na denním pořádku. Vidím to v různých aukcích, skoro na každé se objevují naše věci. Existují lidé, kteří to dělají programově. Koupí si knížku například s ilustracemi Zdeňka Sýkory, která stojí třeba deset tisíc, ale jen jediná ilustrace může v aukci vynést i dvojnásobek. Já samozřejmě neodhadnu, kdo to dělá, nemůžu někomu říct – vám knížku neprodám. Stejně by k nám poslal někoho jiného.

Co tomu říkají autoři, když takový řečneme překupník dostane za jedinou ilustraci víc, než vy jste jim mohl zaplatit za celou knížku?

Oni to samozřejmě vědí a vadí jim to.

Kdyby grafiky v knížce byly nepodepsané, samostatně by se neprodávaly.

To máte pravdu, ale já je bez podpisu v knížkách nechci. I podpisy patří k bibliofilii.

Dovedu si představit, že byste rád vydal určitou knihu s určitým výtvarníkem, něco, co by vás potěšilo víc než cokoli jiného, ale bylo by to příliš drahé a možná i špatně prodejné... Máte takový sen?

Jistěže nějaký mám. Ale spíš je to vždycky o tom, že ta poslední věc se vám líbí nejvíc. Nikdy to není o tom, že když uděláte dvacet třicet knížek, jde to pak už lehčeji. Tak to není. Každá kniha má svůj materiál, jiný formát, jiného výtvarníka. Vždycky se nejvíc těším na tu, která zrovna vyjde. Třeba bych rád vydal Saturnina nebo Malostranské povídky a přemýšlím, kdo by je mohl ilustrovat.

Říkal jste, že některé knížky prodáváte i deset let. Zlevňujete?

Ceny většiny vydaných bibliofilii na aukcích rostou, takže bych spíš mohl zdražovat, ale to nedělám.

Zvedl jsem ceny jen v několika případech právě kvůli vystřihování grafik.

Co se týče slev, je tady asi ještě jeden moment. Když zájemce uvidí zlevněnou knížku, u té nové bude váhat a říkat si – počkám, oni ji časem zlevní...

To je pravda. V podstatě jsem žádnou knihu nezlevnil. Určitá sleva je v tom, že když si ji někdo koupí, většinou knížka časem získává na ceně. Jsou výtvarníci, u nichž se růst ceny dá předpokládat téměř s jistotou. Člověka potěší, když zjistí, že knížka, kterou vydal před dvaceti lety, se najednou v nějaké aukci prodává za čtyřnásobek.

To by snad bylo lepší s jejich prodejem počkat...

U některých titulů určitě ano, ale když jsme začínali, byli jsme rádi, že jsme něco prodali a měli peníze na vydání dalších knížek.

Často říkáte my, ale pokud vím, nakladatelství je vaše a pracujete v něm sám.

Začínali jsme tři, ale protože jsme dva roky nevydělávali, tak jsme se rozešli a zůstal jsem sám.

Rozešli jste se v dobrém?

Bylo to tak, jak to bývá. Začínali jsme jako kamarádi a rozešli se ve zlém, naše přátelství skončilo. Moji společníci to viděli jinak, chtěli hned vydělávat, neměli trpělivost. V takhle zaměřeném nakladatelství potřebujete na vydání knížky dost peněz a nemůžete počítat s tím, že se rychle vrátí. Je to běh na dlouho trať, a navíc nemáte jistotu, že se bibliofilie bude dobře prodávat. Já jsem ke knížkám měl jiný vztah, z každé jsem měl obrovskou radost.

ZDENĚK KŘENEK

***1951**

Vyučil se elektrikářem, pak vystudoval střední školu a nakonec produkci na pražské FAMU. Před revolucí pracoval v renomovaném nakladatelství Lyra Pragensis. Nyní vlastní nakladatelství Aulos, které vydává výhradně bibliofilie.

U podnikatelů, kteří tvrdí, že dlouho nevydělávají, mě vždycky napadne – z čeho ti lidé žijí?

Finančně domácnost táhla manželka. Ale když jsme vydali knihy s ilustracemi Olbrama Zoubka a Václava Boštíka, už jsem začal vydělávat.

No, Olbram Zoubek, to je jediné jméno, které bych vám vyčetl. Co dělá, je podle mě čistá, líbivá a vykalkulovaná komerce...

Zoubka mně vyčetlo víc lidí, ale nemůžu říct, že všechna jeho díla jsou komerční.

No, nebudu vám to vymlouvat... Žádáte někdy o granty?

Ne. Akorát před lety jsme žádali o grant na výstavu našich knížek. A ten jsme získali. Některé peníze jsme dostali i za vítězství v soutěži O nejkrásnější knihu. Ale abych byl upřímný, podporu máme od Prahy 1. Nedostáváme sice peníze, ale kdybych měl úřadu platit tržní nájemné, už tady dávno nejsem. To je veliký dar. Kdysi právě v těchto místnostech založil Kramerius vydavatelství Česká expedice a cítím tady určitý duch, který se snažím zachovat.

Designed by Rony Plesl

www.sahm.cz

Marrákeš – umírněný Orient

Při pohledu z letadla nepůsobí Marrákeš nijak zvlášť přitažlivě. Obklopuje ho kamenitá krajina z výšky připomínající poušť. Ani samotné město moc zeleně neoživuje. Na druhé straně ho nehyzdí výškové stavby a tím, že prakticky všechny domy mají okrovou či terakotovou barvu, působí sice poněkud jednotvárně, ale zároveň celistvě jako stavebnice ze stejných kostek. Jedno ze čtyř marockých královských měst, založené už v 11. století, má za sebou období rozkvětu a pádů, nyní žije především z turistů.

V příletové hale nevelkého letiště stojí muž s cedulí Riad Lorsa, což je hotýlek, ve kterém budeme bydlet. Auto, které má už nejlepší léta dávno za sebou, nás doveze na malé náměstíčko,

kde čeká postarší chlápek s károu. Naloží kufry a dál už jdeme úzkými uličkami, proplétáme se mezi lidmi, dalšími vozíky a netečnými osly v sůcích a znovu se ztrácíme v dalších uličkách s domy bez oken. Trvá to dlouho, až začínám mít dojem, že možná skončíme někde na dvorku, kde nás v lepším případě okradou, v horším i zabijí. Ve skutečnosti, jak pochopím později, je cesta dlouhá a klikatá z jiného důvodu – starý muž tak očekává větší bakšiš, i když ho platí hotel.

Konečně dorazíme do nevábneho koutu, kde jsou ve zdi velké dřevěné dveře se zašlou bronzovou cedulkou RIAD LORSY. No, to bude něco! A je! Ale něco úplně jiného, než by člověk čekal. Nevelké patio a v něm dvě patra s arkádami a kvetoucí keře

a malý bazén a několik zákoutí s pohodlnými křesly a orientálními polštáři. Pravda, na druhý pohled je všechno lehce jeté, ale právě ta nevycíděnost dodává bývalému obytnému domu se šesti pokoji další půvab. A nahoře je terasa, kde se ráno dá snídat a večer popíjet víno. Koupit ho je v muslimské zemi složitější, ale v hotelu cizinci poradí. Ani na terase není slyšet hluk bubňů z nedalekého náměstí, o němž ještě bude řeč. A ráno člověk slyší jen ptáky, jako by se probudil někde v lese.

Podobných hotýlků jsou v medíně (starém městě) desítky, ty velké, mezinárodní až na okraji Marrákeše anebo v části, kterou postavili v době koloniální nadvlády Francouzů. Jistěže jsou pohodlnější, prosvětlené, ale chybí jim romantický půvab. V průvodcích se uvádí jako hlavní atrakce města obrovské náměstí Djemma El Fna, které je přes den jen z malé části zaplněné především stánky s čerstvými džusy a ovocem, ale večer se změní k nepoznání. Přibudou jídelny pod širým nebem (bohužel v průvodcích doporučované pochoutky tak skvělé ani levné zase nejsou, porce poloviční než v restauraci, ale ceny poloviční nejsou) s hbitými číšníky a kuchaři (ta tam je jinde běžná arabská zpomalenost), kteří restují maso, ženy předpovídající budoucnost, zaklínači hadů, vypravěči, skupinky neúnavných bubeníků a hlavně stovky a stovky bavících se lidí; kupodivu spíš Maročanů než turistů. Je to zajímavá a bizarní podívaná, ale jen kvůli ní by jezdit do Marrákeše bylo přece jen málo.

Maroko je sice muslimská země, ale žen se zahalenou tváří v Marrákeši zase tak moc neuvidíte, islám se tady praktikuje relativně rozumně. Navíc značnou část obyvatel tvoří Berberi, kteří, jak se zdá, jsou v oblečení i chování liberálnější než Arabové. Dokonce o nich mluví s určitým despektem a zároveň si stěžují, že třeba ve státní správě nemají úplně rovnoprávné postavení a že Arabové jsou líní.

Súky jsou dalším viditelným trhákem města. Nejsou tak velké, jak se zdají. Ve spleti uliček se člověk snadno ztratí, takže má pocit, že tržiště téměř nekončí. Různých kabelek, lamp, šátků, koberců, látek, orientálních dýk, pyramid z desítek druhů orientálního koření je tady nespočet. Zdá se, že není možné všechno to zboží prodat ani v horizontu, protože turisté se do nákupů moc nehrnou. Dělalí chybu, koho baví smlouvat, ten si nakupování určitě užije.

Vybírám malou žlutou kabelku jako dárek. „Sedm set dirhamů,“ řekne dobrou angličtinou (jinak Maročané mnohem víc ovládají francouzštinu, proto mezi turisty výrazně převažují Francouzi) třicátník v dobře padnoucím obleku evropského stylu, takže by nepůsobil nápadně ani v londýnské City. „Ty mě chceš zabít,“ odpovím a nabízím dvě stě. „Šest set,“ kontruje

spokojený prodavač. „Musel bych prodat své děti!“ „Dvě stě padesát.“ Skončíme na očekávaných tři sta padesáti a spokojeni jsme oba. Nejen s cenou, prostě jsme si to užili, a tak obchod zapijeme nezbytným mátovým čajem.

Ale vraťme se ještě k marocké kuchyni, nebo alespoň k té, která je k máni v Marrákeši. Nijak zvlášť bohaté nabídky restaurací vévodí tajin, což je hovězí, jehněčí nebo kuřecí maso vařené se zeleninou v keramické misce s pokličkou, ve které se jídlo i servíruje, takže vůbec nechladne. Neméně vynikající pokrm s podobným názvem – tanja – jsou kousky masa s výtečnou omáčkou, stejně výborný je i špalík hovězího masa v omáčce ze švestek a jako příloha kuskus a restovaný ananas. To všechno podávají v malé restauraci, která tak trochu připomíná hospůdky v Provence. Další marockou specialitou je pastila, která je ale jen na jídelníčku. Tak dlouho naléhám, až mi ji poslední den v hospůdce připraví. Těším se na masa a zeleniny zabalené v placce. Jenže plněná placca je hojně posypaná cukrem a skořicí a podává se s mátovým čajem, což ještě zvýrazňuje tu prapodivnou chuť, kterou neodstraní ani to nejpečlivější odpreparování cukru a skořice.

V Marrákeši jsou i exkluzivní restaurace určené hlavně náročnějším turistům. Ty jsou taky jediné, v nichž se dá objednat víno nebo pivo. Velký podnik Dar Essalam s několika arabsky až přezdobenými salony, včetně královského, se chlubí návštěvami Winstona Churchila a Alfreda Hitchcocka. Podávají tady výtečné tajiny, dva skvělí muzikanti hrají arabskou hudbu a nechybějí ani břišní tance. Odvážnější hosté se na závěr k tanečnicím můžou připojit a protřepat svá břicha. Není to restaurace pro každodenní návštěvy, ale... proč ne?

Marrákeš samozřejmě nejsou jen súky, rozkurážená náměstí a výborné jídlo, ale také památky. Není jich zase tak moc, ale určitě stojí za to, si je prohlédnout. Bohužel do největší mešity Koutoubia z 12. století (stejně jako do všech ostatních) nevěřící ani nenakoukne. To medersu u mešity Ben Youssef navštívit může, v bývalé škole koránu kdysi studovalo až sedm set žáků, obvyklých malé cely. Školu krásí bohaté typicky arabské ornamenty. To platí i pro další dvě pozoruhodné památky – muzeum Dar Si Said (zaměřené především na berberskou kulturu) a hlavně pro takzvané Saadské hrobky z období středověku, kde krása plastické ornamentální výzdoby až vyráží dech. To ze svého času prý neuvěřitelně nádherného a luxusního paláce El Badi zůstaly už jen ruiny, které si vybraly jako svá hnízdiště desítky čápů.

Koželužny v Marrákeši nejsou tak velké a známé jako ty v jiném marockém královském městě Fezu, zato jsou v části medíny,

kam většina turistů už nedojde, a život obyvatel je tu autentičtější. U vchodu do koželužny, která patří několika rodinám, vždycky postává nějaký chlapík a nabízí, že vás provede. Hned na začátek vám strčí do dlaně svazeček čerstvé a intenzivně vonící máty, protože pach z nádob plných kvasícího holubího trusu se nedá vydržet. Barvení vyčíněných kůží se odehrává jen v určitém období roku a pozdní jaro to bohužel není. Při odchodu z koželužny chlapík kupodivu nechce žádný bakšiš, zato nás zavede k obchodníkovi s kabelkami. Ty jsou nádherné a na rozdíl od mnohých podobných kousků v súdech je kůže, z nichž jsou vyrobené, dokonalá, bez jakékoliv poskvrny. „Lepší v Marrákeši nenajdete,“ tvrdí elegantní obchodník a doslova se lísá k mé ženě a vemlouvavě několikrát opakuje, že má krásné marocké oči a nazývá ji princeznou. Ovšem jen do chvíle, než pochopí, že s touhle princeznou obchod neudělá. A protože se mu to už před chvílí stalo s dvojicemi Francouzek a Američanek, najednou je hodně odtažitý, až nepřijemný. A aby toho nebylo málo, venku postává známý chlapík a žádá za krátkou exkurzi pořádný bakšiš – dvě stě dirhamů. Když dostane čtvrtinu (jít na menší částku už si netroufám) rozhořčeně mává rukama a mizí.

Zdejší obchodníci jsou většinou příjemní a své zklamání z toho, že u nich nekoupíte, nedávají najevo. Výjimky potvrzují pravidlo. Jeden z nich nás provádí hned třemi svými obchody, a když nenajdeme, co hledáme, odchází a vztekle drtí mezi zuby – fucking tourist.

Velmi nepřijemné je v Marrákeši neustále vyžadování bakšíše. Stačí se zastavit a už se přiřítí nějaký kluk nebo i dospělý a „přátelsky“ vás chce dovést k nějaké atrakci, kterou buď vůbec nehledáte, nebo ji dokážete najít sami. Brzy se naučím slovo bakšiš neslyšet a nataženou ruku nevidět. Naštěstí reakce druhé strany zpravidla nejsou nijak bouřlivé.

To jen na náměstí Djemaa El Fná, když fotím kuchaře porcující vařené a dost odpudivé ovčí hlavy, se ke mně přikrčí jakýsi skrček a úporně se domáhá bakšíše. Snažím se mu vysvětlit, že jsem nefotil jeho a že kuchařovi je to viditelně jedno, ale on je neodbytný a sahá na můj fotoaparát. Už jsem si ověřil, že na tyhle „bakšišáky“ nejvíc platí zařvat. I teď důrazná věta „Dej pryč ty špinavé pracky“ zapůsobí. Ale jen částečně. O kus dál zahlédnu dvojici policistů. „Zůstaň tady. Zavolám policii.“ Zdejší policajti jsou na obtěžování cizinců dost hákliví. Město je největší turistickou atrakcí Maroka a žije z cestovního ruchu. Jiná věc jsou matky s dětmi posedávající v uličkách a mlčky čekající na almužnu. Každý večer si nějakou vyberu a dám jim větší peněz, než obvykle dostávají, a jogurty od snídaně.

Chytají mě za ruku a hladí ji. Usmějí se, ale smutek v jejich očích zůstává. Měl jsem z toho rozpačitý pocit násobený tím, že moje peníze pomůžou rodině na den či na dva. Na druhou stranu je alespoň jisté, že je jejich manželé nepropijí – korán alkohol zakazuje.

Ale zákaz úplně dodržovaný není. V hotelu na zkoušku opatrně nabídnu jediným dvěma mužům z personálu skleničku slivovice. Starší odmítne, mladší ne. A když se ho zeptám, jak je to možné, odpoví: „Já jsem ještě mladý.“ A tak mu snad Alláh promine, protože panáka mladíkovi, který si v hotelu přivydělává na studium práv, pak nabídnu slivovici ještě několikrát a nikdy neodmítné.

Zábava v hotelu je i s ženami. Zajímám se o recepty na dobrý tajin i další místní speciality. Smějí se – na muslimky až nečekaně srdečně. Později mi to vysvětlí budoucí právník. Zatímco v restauracích vaří prakticky jen muži, doma je to výlučně záležitost žen. Tam by se prý žádný muslim k plotně nepřiblížil. Ale zpátky k marrákešským „atrakcím“. Druhé největší marocké město krásí několik zahrad. Ale opravdu krásná je jen jediná – Jardin Majorelle. Najednou se ocitnete v úplně jiném světě, v jedné části připomíná mírně zušlechtěný prales, v jiné bujnou francouzskou zahradu. Není divu, vybudoval ji před sto lety francouzský malíř Jacques Majorelle. Před zchátráním ji zachránil francouzský módní návrhář Yves Laurent, který ji koupil a obnovil. V někdejším malířově ateliéru je pak sice malé, ale zajímavé muzeum berberské kultury s nádhernými šperky a nečekaně složitými a barevnými oděvy známých nomádů. A v jedné z místností desítky serigrafii, které slavný módní tvůrce tvořil jako novoročenky.

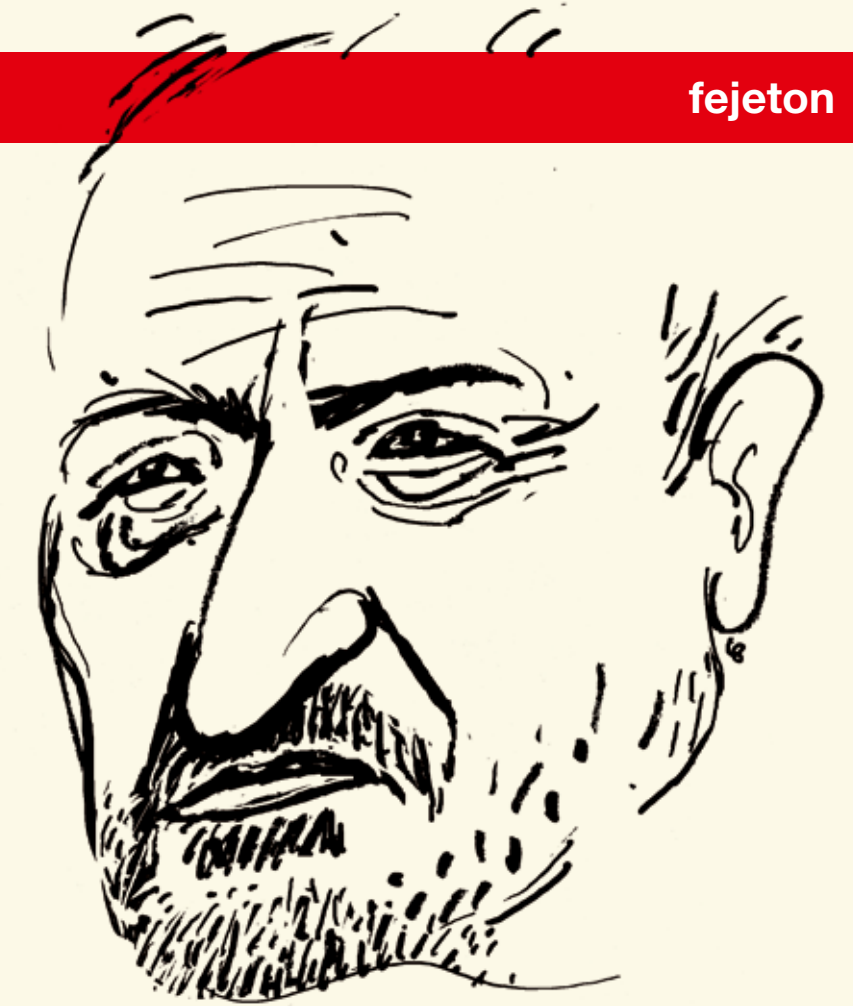
V zahradě Majorelle je i ve vedru příjemně, což se o podstatně větších marrákešských zahradách – Jardin Menara a Jardin Agdal – říct nedá. Jsou vyprahlé a neposkytují téměř žádný stín. Opravdu osvěžit se člověk může v několika akvaparcích na okraji města a v bazénech dražších hotelů. Za přiměřený bakšiš sem pustí i ty, co v nich nebydlí.

Marrákeš lze navštívit několika způsoby. Únavným výletem z přímořského Agadiru a v klusu ho proběhnout (a pozor – nezabloudit v súdech) jako zastávku při některém z okruhů po Maroku, anebo (a to je určitě nejlepší) samostatně letecky. Pravda, čtyři nebo pět dnů na Marrákeš stačí a letět jen kvůli nim (nejlépe na jaře nebo na podzim, v létě je ve městě téměř nesnesitelné vedro a v zimě je počasí nevlídné) tak daleko? Nabízí se možnost pobyt prodloužit a půjčit si auto, což je mimochodem čtyřikrát levnější než u nás, a vydat se do blízkých hor nebo vzdálenější opevněné vesnice Ait Ben Haddou. Její hliněné hradby a stavby ve svahu uprostřed pouště působí jako dokonalá hollywoodská kulisa. Pravda je ovšem jiná, ale filmy se tady točí. Například slavný Gladiátor s Richardem Crowem. Ait Ben Haddou je tak jiné, že se na něj, stejně jako na samotný Marrákeš, nedá zapomenout.

Milan Lasica

(1940)

Slovenský humorista, herec, režisér a autor divadelních i písňových textů. Společně s Júliem Satinským vytvořil legendární komickou dvojici, která navazovala na tradici započatou Voskovcem a Werichem. Milan Lasica už řadu let píše fejetony, jejich výběr vyšel v Česku pod názvem *O lidech a lidech*.

Píšu tenhle fejeton na svém spolehlivém notebooku. Pracuju s ním od rána do večera, někdy i v noci. Poskytuje mi všechno, co potřebuju, samozřejmě kromě jídla. Ale věřím, že jednou mi poskytne i to a že nebudu muset jednou týdně jít do obchodu a ztrácet drahocenný čas nakupováním.

Kromě toho, když se člověk vzdálí od přístroje a vyjde do ulic, může se stát, že někoho potká a nastane další zdržování, a když je to starý přítel, na kterého si ještě pamatuju, a pamatuju si, jak jsme spolu chodili do školy a co jsme vyváděli, tak může dojít i k posezení spojenému s konzumací alkoholu, a když se člověk neudrží na uzdě (a udrží se málokdy), tak se může stát, že toho vypije víc, než snese, a nejen ten den, ale i ten následující je ztracený.

Ještěže si na internetu můžu vyhledat, co má člověk dělat, když toho vypil příliš, a když nabízejí i nějaké léky na opici, můžu si je přes internet objednat. Někdy však trvá dost dlouho, než vám je dodají, takže obyčejně jste už z opice vyléčený a léky jsou vám na prd. Ledaže byste se znovu ožrali jen proto, abyste je nemuseli jen tak vyhodit, a pak je máte, jako byste je našli.

Jinak kromě sem tam nějakého alkoholu nepotřebuju nic, všechny informace mám z internetu, takže jsem v obraze. Žena mi říká, abych se občas šel projít. Šel bych – kdyby byl čas. Nemluvě o tom, že

na internetu si můžu najít nádherný výlet do takové přírody, jakou tu v mém okolí nenajdete.

Přes internet chodím i do kostela. Vždycky v neděli a věřte mi, člověku to pomůže. Vyhledávám si různé chrámy s kázáními kněží různých vyznání, takže dá se říct, že prostřednictvím internetu poctivě a pravidelně ekumenizuju. Klikám z jednoho chrámu na druhý a jednou týdně se přes internet i vyzpovídám a uleví se mi, namouduši.

Tenhle notebookově internetový život je velmi klidný, bezkonfliktní, protože přístroj dělá to, co mu přikážu, a málokdy projeví nějakou vlastní iniciativu, a když, tak jen v tak nepodstatných věcech, jako je pravopis, ale to zase na druhé straně pomáhá, neboť vždycky, když nějaké slovo, které napíšu, podtrhne červenou, vím, že jsem udělal pravopisnou chybu, a můžu ji okamžitě opravit.

Když mám chuť zakomunikovat si s jinými uživateli internetu, okamžitě jsou

k dispozici ochotní diskutéri, kteří se kompetentně či méně kompetentně vyjádří k jakémukoliv tématu. Většinou mě pošlou do prdele nebo i jinam, ale mně to nevadí, důležité je vědět, že někomu na mých názorech záleží a že mu nejsem lhostejný. Přiznám se, už dlouho, několik měsíců, jsem nebyl ani v obchodě, protože mám mrazničku a pizzu si vždycky můžu objednat přes internet, takže nemám proč chodit ven. Přečetl jsem si předpověď počasí na dnešek a na zítra a vidím, že jít ven se ani nevyplatí. Kdoví, jak to vypadá ve městě? Kavárny jsou asi prázdné, jedině internetové můžou být obsazené.

Jsem spokojený. Odvážuju se říct, že jsem šťastný. Nechybí mi nic. Jediné, čeho se bojím jako čert kříže, že můžou vypnout elektr...

Zámek v Pacově

První zmínka o pacovské tvrzi pochází z počátku 13. století, přestavěli ji členové rodu Malovců o dvě století později. V následujícím století došlo k další přestavbě, tentokrát už na pohodlný zámek. Vlastníci pacovského panství se rychle střídali, v osmnáctém století patřilo karmelitánům, kteří ho upravili na barokní klášter. Po zániku řádu se zámek opět stal sídlem majitelů velkostatku. Po roce 1945 ho na základě Benešových dekretů zkonfiskovali. A nyní patří městu Pacov.

Kolem objektu město dlouho přešlapovalo, až se v letech 2009 až 2011 pustilo do jeho rekonstrukce. Projekt zpracoval humpolecký Status stavební, a.s., a interiéry navrhl pražský ateliér Vyšehrad. Moderní minimalistické pojetí interiéru bez větší návaznosti na historii objektu možná v návštěvníkovi vzbudí pochybnosti, zda architekti zvolili správnou cestu. Nyní je v zámku městská knihovna, informační centrum a Muzeum Antonína Sova s více než stoletou tradicí, takže si úpravy a mobiliář může každý prohlédnout a udělat si vlastní názor. Mimochodem – část expozice je věnovaná právě významnému českému básníkovi, který se na zámku narodil.

Inovační koncept varny pro 40–100 hl

GEA Process Engineering s.r.o.
Londýnské náměstí 2
639 00 Brno
gpcz@gea.com
www.geap.cz

engineering for a better world

BERNARDOVA ČERNÁ LAVINA

POTĚŠENÍ PRO VŠECHNY SMYSLY

DALŠÍ ČÍSLO V LEDNUI!